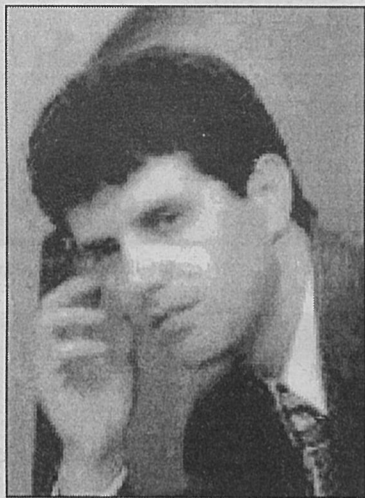

EFEKTE TË KONTRASTEVE POETIKE

Lidhur me dy librat me poezi të Gjekë Marinaj, "Mos më ik larg" dhe "Infinit", botuar nga Shtëpia botuese "LSHA", 1995 dhe "Marinaj Publishing", 2000.

nga ILIR SECI

Poeti Gjekë Marinaj u bë i njohur në letrat shqipe, falë një poezie, e cila i dha famë të menjëherëshme sa që e detyroi të largohej nga vendlindja, nga frika e ndëshkimit, për shkak të konsekuencave që pasonin në Shqipëri dhe asaj kohe. Bëhet fjalë për poezinë "Kuajt", të botuar në gazetën "Drita", në vitin 1990, e cila kishte nëntekste të theksuara kundër regjimit diktatorial. Që nga ajo ditë, poeti emigroi në Shtetet e Bashkuara, ku jeton edhe sot, duke ndjekur një model tjetër jetësor, por gjithësesi, ai mbetet një ndjekës besnik i modeleve të një poezie moderne.

një cilësi të re, pasi vlera e poezisë së tij nuk qëndron vetëm në tematikë, por pikërisht në mënyrën e trajtimit të temave. Poeti nuk zgjedh gjithmonë një temë të madhe, që të ketë sukses të lehtë, por ai prek çdo lloj teme, dhe falë cilësive të sipërpërmendura, ai arrin artin në këtë mënyrë:

"Duroj gjithçka duhet duruar në këtë jetë; dhëmbjet që ndjejnë nën atë një lindje, cicërimat ndjesëkërkuese të zogjve para të vegjëlve, të qarën e foshnjës nga shfaqja e dhëmbëve, apo ngjeshjen e pluhurit pas fytyrave të djersitura."

Teksti poetik në poezitë e Marinaj shfaqet si shembull ku sintetizohen dy priroje: teksti si një përshkrim poetik i realitetit, i cili kalon nëpër një proces të atillë, ku faktet e perceptuara i nënshtrohen pranimit të poetit, seleksionimit subjektiv dhe riprodhimit si art, që nuk i largohet krijimit të një logosi, i cili që në fillim përkon me modelin poetik, ku gërshetohen semantizimi i titullit me semantizimin e figurës, semantizimi i ritmit me harmoninë e formës aludive të idesë, dhe ideja konkrete në anën tjetër. Pra, si rrjedhojë e tipit të parë të prosedut poetik, është stili përshkruar e egzak, sa i përket strukturimit të temës poetike. Poezitë e tipit tjetër shquhen me

kohezionin e planit semantiko-figurativ, me reduktim të sintaksës, që ka si rezultat mundësinë e transformimit sa më të dendur, apo preokupimit në njësi sa më të pakta leksikore. Kur bëjmë fjalë për poezinë e stilit kolokvial, teksti i tillë, të folurit poetik, i afrohet me shumë burimeve të së folmes së përditshme, duke eliminuar në këtë mënyrë mbingarkesën e shprehjes, me ç'rast arrin të thjeshtojë ndjeshëm komunikimin me lexuesin:

"Ç'mu dhimbs sot mëngjesi paska djersirë vesë nga mundimi për të lindur Diellin e madh..."

Efektet e kontrasteve

Poezitë e Marinaj dallojnë në dy karakteristika dominuese: substancialiteti i imagjinatës poetike dhe referencialiteti që lidhet me dukuri konkrete, shpesh edhe nga rrafshi jetësor me burimësi sociale. Këtë koncept mund ta shohim edhe nga titulli, i cili në të dy rastet i përgjigjet përmbajtjes, por edhe shpreh konceptin kryesor, që ndjek autori në sajimin e poezisë. Cilat janë atëherë efektet e imagjinatës substancialiteti të poetit?

Poezia e Marinaj dallohet për trajtimin e disa preokupimeve obsesive, ndër të cilat është edhe vendlindja, dhe

ambientin ekzistencial i njeriut në tërësi. Këto tipare i ndeshim në të dy librat.

"Libri si peshqesh nga prindërit" është një titull nga libri i parë "Mos më ik larg", ndërsa poeti evokon kujtime nga jeta e vet në vendlindje. Kurse një shembull i daljes në paradigma ekzistencial është poezia tjetër e librit të dytë "Infinit", "Afro-amerikanët":

"E sotmja e zeshkaneve sillet si pështymë në ajer mbi fytyrat tona dhe s'di mbi cilën të bie"

Këtu shihet, se substancialiteti i imagjinatës poetike shfaqet nga materia, elementarizmi natyror, format themelore të saj, dramata dhe konfliktet bazë të botës në tërësi, të cilat poeti i përgjithëson, duke i marrë edhe mbi vete, si pjesëtar i këtij planeti. Me shtypa të tilla, poeti e fut imagjinatën e përgjegjshme në veprim, ku një përgjegjësi e tillë shfaqet edhe tek poezia tjetër "Vajza arabe", duke e paraqitë kështu edhe përgjegjësinë e poetit mbi botën.

Prireja nga substancialiteti, nga natyra e gjërave, nga elementariteti i jetës, bën që poezia të manifestohet si një induksion e deduksion, e jo thjeshtë si veprim i logjikës abstrakte, me shumë si imazhe, si peisazhe që i ngjyros vetë poeti. Poeti ka ndërruar ambientin nga vendlindja është zhvendosur në një tjetër skaj të globit, dhe aty ai nis e shpalos individualitetin e tij, problemin e lidhjes me një ambient tjetër,

që e bart kuptimin e identitetit të tij shpirtëror, madje edhe social e nacional.

Pikërisht, kalimet e tilla nga një mjedis në tjetrin, Marinaj i konfigurion edhe në artin e vet, kur bën kalimin nga ambienti në qenie. Pra, kufiri i diferencimit të vetëdijes nga forma elementare, është zona më e preferuar tematike, është problemi qenësor, që aktualizohet posaçërisht, kur dihet se nuk kemi të bëjmë me një ndërthurje të raporteve njeri-univers, duke mos veçuar këta nga njëri-tjetri:

"Toka sillet e hutuar viseve të poetit

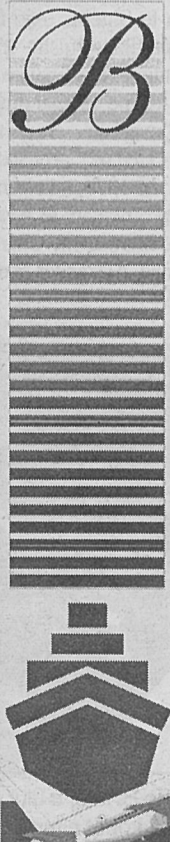
shpreson, mbahet që të mos bjerë... Bri tij ajo lumnon më shumë se zeroja pas njëshit, ndjehet më e sigurtë se jeta pranë vdekjes."

Shihet pra që poezia e këtij poeti është sublimacion i emocioneve dhe fiksimit gjendjeve e fenomeneve të botës në tërësi. Thellësia e mendimit, ideja e fshehur nën leksikonin e shtruar, nganjëherë edhe të zakonshëm, janë tipare dalluese të cilat padyshim, janë rezultat i imagjinatës substancialiteti të poetit. Dallohet një konstante në krijimtarinë e Marinaj, poeti është me shumë pasues i linjës së F. Sosyri, për një "ekonomizim të shprehjes", që e bën një poezi përherë e më të përsosur, dhe nga libri i parë në të dytin, ne dallojmë shtimin e kësaj cilësie, gjë që gjendet pak ndër krijimet e sotme, pasi kjo kërkon njohje të thellim të mëtejme të njohurive në këtë fushë. Preokupimet me bazë origjinale, ato që lidhen me diçka, që për poetin ka një peshë të jashtëzakonshme, janë privilegj i pak poetëve.

Temat që i paraqet poeti në fjalë, janë të arrira, sepse ai shkruan pa u sforuar në kërkimet e temave, "gjuetinë e temave" siç mund të thuhet, me të drejtë. Forma dhe mënyra se si i realizon këto preokupime në poezitë e tij Gjekë Marinaj, stili se si i ka funksionalizuar ato cilësi në brendinë poetike, na bën të kuptojmë, se ky poet jo vetëm që ka arritur të mëvetësojë botën e vet poetike, porse ai mundet t'ia imponojë këtë botë me mjaft lehtësi e mjeshtëri, lexuesve të tij. Kjo, falë artit të talentuar poetik.

Perpunimi i temave

Poezitë e Gjekë Marinaj në të dy librat e tij, i gasen me sukses temës poetike dhe jo vetëm kaq; aty arrihet mishërimi i cilësive poetike, siç janë ato artikulative dhe semantike. Me të parën nënkuptohet aktualiteti i idesë me leksikonin, strukturën e vargut. Me të dytën lidhet kuptimi i poezisë, sasia e ideve, masa e kuptimit, mesazhi dhe referencat. Këtu poeti arrin të përftojë

BISERA'S TRAVEL

Bileta udhëtimi me çmime të volitshme për në Vendlindje me aviokompanitë më të njohura amerikane dhe botërore!

Çmime të volitshme, nga New Yorku, Detroiti, Bostoni, Chicago, Los Angeles, San Francisco për në Podgoricë, Tiranë, Prishtinë, Shkup etj....

Bisera Gjakaj

49 WEST 39 STREET SUITE 210 NEW YORK NY 10018

Tel. 212-556-0046

INTERNATIONAL DRIVER'S LICENSE

THIS IS TRANSLATION OF YOUR FOREIGN DRIVER'S LICENSE ISSUED BY INTERNATIONAL TOURIST CLUB

TEL/FAX: 718-232-1223

SPECIAL PRICES FOR AGENTS

If you'd like to get International Driving Permit or non-government ID card, you should provide the following:

1. Copy of foreign driver's license
2. One passport size picture.
3. Last name, first name;
4. Date of birth MM/DD/YY
5. Country of birth;
6. Height;
7. Color of eyes;
8. Signature;

INTERNATIONAL TOURIST CLUB

INTERNATIONAL DRIVING PERMIT INTERNATIONAL TOURIST CLUB

MEMBERSHIP CARD

MEMBERSHIP CARD

\$35

Department of the Treasury Internal Revenue Service

999-999-9999

NEW YORK STATE

IDENTIFICATION ONLY

ANGELA JOHNSON

123 MAIN ST #5

BROOKLYN NY 11220

NEW YORK

BIRTH DATE: 06-21-1976 SEX: F

HEIGHT: 5-10 EYES: BROWN HAIR: BRN

TAX ID NUMBER

6408 14 AVE BROOKLYN, NY 11219
Office hours: www.itconline.info
Mon-Fri 10am - 7pm
Sat-Sun 10am - 4pm
SUBWAY TRAINS:
W, M TO 62 ST
N TO NEW UTRECHT AVE